

3. Кононович В.Г. Нормативно-правові засади державного управління у сфері фізичної культури і спорту на прикладі європейських країн. Державне будівництво. – 2012. – № 2.
4. Моргос П. Процес децентралізації: деякі основні концепції розподілу повноважень між державним, регіональним та місцевим рівнями влади. Економічний часопис. 2006. № 5-10.

ВПЛИВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ НОВОГО ТИПУ

Поташинюк І. В.

*доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри здоров'я людини та фізичної терапії
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Однією з необхідних умов успішного засвоєння навчальних програм підвищеної трудності в освітніх закладах нового типу – гімназіях і ліцеях – є достатній рівень здоров'я учнів. Рухова активність становить невід'ємну частину способу життя дітей та підлітків, здійснює вагомий вплив на стан їх здоров'я та фізичний розвиток [2, с. 169].

Кожна вікова група дітей та підлітків має свою норму рухової активності, яка повністю задовольняє біологічні потреби в русі, відповідає можливостям зростаючого організму, сприяє його розвитку і зміцненню здоров'я. На біологічному рівні здоров'я визначається фізіологічними резервами органів, систем, організму в цілому. Саме ці резерви функцій забезпечують реалізацію фізичних якостей індивідуума – загальної витривалості, сили, швидкості, спритності. Тобто за рівнем розвитку фізичних якостей можна судити про фізіологічні резерви, рівень здоров'я [1, с. 53]. Визначальним соціально-економічними і культурними чинниками рухової активності є і організація фізичного виховання, фізичні і функціональні можливості зростаючого організму, зокрема індивідуальні особливості вищої нервової діяльності, мотивація до занять, наявність вільного часу, доступність спортивних споруд і місць занять фізичними вправами тощо [3, с. 154].

Серед комплексу соціальних, економічних, екологічних чинників негативного впливу на стан здоров'я дітей та підлітків однією з причин є їх недостатня рухова активність, обсяг якої з кожним роком зменшується [4, с. 57]. Уроки фізичної культури компенсують необхідну для

нормального фізичного розвитку дитячого організму кінезофілію лише на 8-12%.

Фізична працездатність і її еквівалент – рівень фізичної підготовленості, який визначається на підставі тестування розвитку рухових якостей – сили, витривалості, спритності, швидкості, за своєю суттю є інтегративним показником функціональних можливостей, важливою медико-соціальною характеристикою соматичного благополуччя організму, кількісним показником здоров'я, відображує енергетичний потенціал механізмів адаптації [2, с. 170], тобто характеризує фізичне здоров'я.

Результати досліджень свідчать, що висока рухова активність, в тому числі регулярні заняття фізкультурою і спортом, притаманні лише 10-15% сучасної популяції школярів. Для переважної більшості учнів загальноосвітніх шкіл рухова активність знаходиться на рівні 32-55-літніх дорослих людей. Тому все більшого поширення набувають дослідження рівня фізичної підготовленості різних контингентів дітей та підлітків з метою оптимізації та корекції програм, змісту і методик фізичного виховання в організованих колективах, бо фіксовані заняття з фізичного виховання залишаються для переважної більшості єдиним засобом підвищення рівня фізичної підготовленості [5, с. 524].

Незважаючи на позитивні зміни в системі освіти в Україні протягом останніх років, інноваційні процеси в системі навчання і виховання, галузі фізичного виховання вони практично не торкаються. Навчально-виховний процес у сучасних закладах освіти, особливо гімназіях і ліцеях, все більше перевантажується розумовими предметами, при цьому нехтується як рівень фізичного розвитку сучасної популяції дітей та підлітків, що знизився порівняно з 80-90-ми роками, так і постійне погіршення стану їх здоров'я.

У зв'язку з цим надзвичайно зростає роль фізичного виховання школярів, як чинника суттєвого поліпшення стану їх здоров'я, форми соціального впливу на біологічний розвиток і духовне формування особистості.

Загальноприйнятим методом оцінки ефективності фізичного виховання в закладах середньої і загальної освіти є тестування рухової підготовленості – вимірювання і подальша оцінка результату, так званий педагогічний підхід. Існує і інший, біомедичний підхід, який крім оцінки результату передбачає і оцінку її фізіологічної «вартості» [5, с. 528].

Фізичні якості індивідуума (загальна витривалість, сила, швидкість, спритність) тісно пов'язані з функціональним станом систем вегетативного забезпечення організму – серцево-судинної, дихальної, м'язової. Чим вищий рівень стану основних функціональних систем організму, тим вищий рівень фізичного здоров'я [1, с. 52]

Виявлені особливості стану здоров'я учнів сучасних гімназій обумовлюють необхідність наукової розробки і впровадження гігієнічних, соціально-психологічних профілактичних оздоровчих заходів, спрямо-

ваних не тільки на збереження, але й формування здоров'я учнів протягом навчання у цих закладах освіти.

Наукові дослідження та практика роботи шкіл свідчать, що головним у процесі залучення школярів до фізичного самовдосконалення є виховання у них інтересу до фізичної культури. Від спрямованості інтересів залежить спосіб життя людини, її поведінка і діяльність.

Результати досліджень підтверджують точку зору про те, що рейтинг розвитку фізичних якостей у програмах з фізичного виховання повинен бути наступним – загальна витривалість, швидкісно-силові і силові якості, спритність; задача розвитку рухових навичок і вмінь повинна носити другорядний характер. Ми підтримуємо пропозицію встановлення нормативів фізичної підготовленості, орієнтуючись на критерії «безпечного рівня» здоров'я – рівні розвитку фізичних якостей, які перешкоджають формуванню захворювань [6, с. 63].

Отримані дані також дають підставу вважати рівень фізичної підготовленості одним з критеріїв стану фізичного здоров'я, який разом з медичними даними про наявність хронічних захворювань, функціональних відхилень в стані окремих фізіологічних систем або фізичного розвитку повинен обґрунтовувати індивідуалізацію фізичного виховання в освітніх закладах нового типу з метою зміцнення здоров'я учнів.

Література:

1. Быков Е.В. Влияние уровня двигательной активности на формирование функциональных систем / Е.В.Быков, А.П.Исаев, А.В.Ненашева, С.А.Личагина // Проблемы физ. воспитания. – 2003. – № 7. – С.51-54.
2. Даниленко Г.М. Впровадження систем формування здоров'я школярів в умовах навчального закладу / Г.М.Даниленко // Здоров'я школярів на межі тисячоліть: Матер. наук.-практ. конфер. – Харків: Укр. НДІ охорони здоров'я дітей підлітків, 2000. – С.168-171.
3. Нагорна А.М. Репродуктивне здоров'я та статеве виховання молоді: [монографія]. /А.М.Нагорна, В.В.Беспалько. – К.: Видавництво Європейського університету, 2003.– 463 с.
4. Костинская Е.А. Уровень физической и психологической активности учащейся молодежи / Е.А.Костинская //Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: Збірник наук. праць Міжнар. ун-т „РЕГІ» ім. акад. С.Дем'янчука. Вип. 2. – Рівне, 2001. – С. 56-60.
5. Комплексна оцінка стану здоров'я дітей і підлітків як гігієнічна проблема: методологічні та прикладні аспекти / Є.Г. Гончарук, В.Г. Бардов, І.В. Сергета, С.Т.Омельчук // Журн. АМН України. – 2003. – Т. 9. – № 3. – С. 523-540.

6. Видюк А. Формирование культуры здоровья в общеобразовательных школах / А. Видюк, Л. Белогурова, С. Савельева, Е. Дойнова // Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я рекреації, спортивної медицини та реабілітації: Тези допов. ІУ Міжнар. наук. конфер. – К., 2000. – С.337.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ТА ПРОЄКТИ МОК ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ

Радченко Л. О.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
професор кафедри історії та теорії олімпійського спорту
Національного університету фізичного виховання і спорту України
м. Київ, Україна*

Актуальність. Основою сучасного олімпійського руху, відповідно до олімпійської хартії, є олімпізм – філософія життя, що звеличує та об'єднує в гармонійне ціле якість тіла, волі та розуму. Поєднуючи спорт з культурою та освітою, олімпізм намагається створити спосіб життя, який базується на радості від зусилля, освітній цінності доброго прикладу, соціальній відповідальності та повазі до універсальних фундаментальних етичних принципів [2].

Однак, дослідження дозволяють відзначити, що незважаючи на зусилля МОК, щодо поєднання спорту, культури та освіти, в свідомості переважної більшості учасників олімпійського руху спортивна складова істотно домінує над культурно-освітньою [1, 4].

Мета роботи – систематизувати культурно-освітні проєкти та програми, що реалізуються Міжнародним олімпійським комітетом як складова розвитку олімпійського руху

Результати досліджень. Міжнародний олімпійський комітет докладає значних зусиль з метою інтеграції мистецтва у спорт та реалізації культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху.

Це завдання значною мірою виконується завдяки зусиллям комісії МОК з культури й олімпійської спадщини та з олімпійської освіти, за підтримки яких відбувається реалізація таких культурно-освітніх проєктів, як: Всесвітній форум з питань освіти, культури і спорту, культурно-освітні конкурси: олімпійський спорт і мистецтво, олімпійський спорт і література, спорт і фотографія тощо, відзначення за досягнення у розвитку культурно-освітньої складової олімпійського руху тощо (рис. 1).